

Právo a podnikání 3/2012

Newsletter

Téma vydání 3 | 2013:   Rekodifikace civilního práva II. část
Změny v oblasti obchodního práva

V příštím vydání v dohledné době připravujeme:

Rekodifikace civilního práva III. část (Hlavní změny v oblasti daní)

V rámci tohoto vydání našeho newsletteru navážeme na obecný výklad rekodifikace civilního práva a budeme se věnovat hlavním změnám v oblasti obchodního práva včetně obchodních korporací.

Obchodní poměry (vztahy) jako součást jednotného civilního kodexu

Jak bylo zmíněno již v předchozím vydání, dochází ke sloučení občanského, obchodního a rodinného práva do jednoho kodexu (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále v textu jen „NOZ“), čímž se sleduje vznik jednotného právního základu veškerého civilního práva a odstranění duplicity některých ustanovení a výkladových nejasností.

Právní úprava obchodních korporací (obchodní společnosti a družstva) navazující na obecné předpisy týkající se právnických osob v NOZ byla naopak vyčleněna do samostatného zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále v textu jen „ZOK“).

Některé obecné otázky rekodifikace související s podnikáním

Podnikání a SJM. Nově bude platit, že dluhy převzaté jen jedním manželem bez souhlasu druhého jinak, než při obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny, nebudou spadat do SJM (např. dluhy převzaté při podnikatelské činnosti jednoho z manželů). Souhlas manžela s použitím společného majetku pro podnikání druhého manžela bude vyžadován pouze v případě, že majetková hodnota toho, co má být použito, přesáhne míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, a to při prvním použití takového majetku (nově tedy nebude třeba souhlas pro využití méně významné hodnoty majetku nepřesahující majetkové poměry manželů).

Uzavření smlouvy jen v rozsahu části obchodních podmínek (aneb mlčení může znamenat souhlas). Je-li odkázáno na obchodní podmínky jak v nabídce, tak v akceptaci, je uzavřena smlouva v tom rozsahu obou odkazovaných obchodních podmínek, ve kterém si tyto neodporují (nejde tedy pouze o průnik shodných ustanovení, ale obsahem smlouvy budou všechna ustanovení obchodních podmínek, která nejsou v rozporu s „konkurujícími“ obchodními podmínkami a naopak), ledaže některá strana bez zbytečného odkladu po doručení akceptace uzavření smlouvy vyloučí.

Rozumně neočekávatelná ustanovení v obchodních podmínkách jsou neúčinná. Ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat, je neúčinné, nepřijala-li je tato strana výslovně; k opačnému ujednání se nepřihlíží. Zda se jedná o takové ustanovení, se posoudí nejen vzhledem k jeho obsahu, ale i ke způsobu jeho vyjádření (např. velmi drobné písmo, nevhodné umístění apod.). Lze tedy doporučit zvážení podoby obchodních podmínek a případnou změnu stylistiky, zvýraznění části textu apod. V zahraničí se často zásadní pasáže v textu zvýrazňují například tak, že část textu je psaná celá velkými písmeny. Něco podobného je tedy možné v budoucnu očekávat i v České republice.

V obchodních vztazích se výrazům bude přisuzovat ten význam, který zpravidla mají. Jedná se o výkladové pravidlo, které může vyjasnit projev vůle podnikatelů.

Přihlíží se k obchodním zvyklostem, ledaže to odporuje dohodě stran. Při výkladu projevu vůle se bude vždy ze zákona přihlížet k obchodním zvyklostem, což je však možné dohodou vyloučit. Takové ujednání v obchodních smlouvách tedy může být žádoucí.

Konkrétní změny u jednotlivých typů smluv týkajících se podnikání

Nájemní smlouva. Výslovně se stanoví, že je možné pronajmout část věci a také věc, která vznikne teprve v budoucnu. Nově se mění přístup k rozlišování různých typů nájemních vztahů (nájem bytu/nájem nebytového prostoru), když kritériem není typ/povaha místnosti (prostoru), ale účel využití. Tedy bez ohledu na typ, povahu či kolaudační status určitého prostoru se právní úprava nájmu takového prostoru bude lišit podle toho, zda bude pronajat za účelem bydlení, podnikání nebo za jiným účelem (veřejně prospěšný účel apod.). Právní podstata/status pronajatého prostoru tedy zůstává nově bez významu a nemůže být důvodem neplatnosti nájemní smlouvy, jako je tomu v současné době. Podle přechodných ustanovení se na poměry ze smlouvy o nájmu nemovitostí uzavřené do účinnosti NOZ uplatní nová právní úprava (jde o výjimku z jinak obecného pravidla, že smlouvy se řídí právem, podle kterého byly uzavřeny, přičemž tato výjimka platí např. také pro smlouvu o účtu).

Kupní smlouva. Nová jednotná právní úprava kupní smlouvy vychází z úpravy obsažené dosud v obchodním zákoníku. Je možné nabýt vlastnictví od nevlastníka, pokud je kupující v dobré víře. NOZ opouští rozlišování opravitelných a neopravitelných vad pro určení práv kupujícího z vad věci a zavádí se hledisko intenzity důsledků vady (vady mající za následek podstatné porušení smlouvy a nepodstatné porušení smlouvy, podobně jako je to v případě obecné možnosti odstoupení od smlouvy podle současného obchodního zákoníku). Nově se stanoví právo kupujícího uplatnit skryté vady nemovité věci do pěti let od koupě (dosud byly veškeré vady řešeny zcela neadekvátně, a to propadnou šestiměsíční lhůtou). I přes přetrvávající diskuse odborné veřejnosti, dle našeho názoru s účinností NOZ zaniká současná úprava povinné dvouleté záruky na zboží při prodeji v obchodě a uplatní se tradiční koncept odpovědnosti za vady existující v době koupě, přičemž pro uplatnění takových vad bude maximální možná lhůta 24 měsíců od koupě. Nově bude spotřebitel favorizován pouze tím, že pokud se vyskytne vada v době prvních šesti měsíců od koupě, tak bude platit vyvratitelná domněnka, že vada existovala v době koupě. Pokud se vyskytne vada později, bude muset případně spotřebitel prokázat, že vada existovala již v době koupě.

Smlouva o koupi závodu. Nově bude možné v souvislosti s koupí závodu vyloučit určité položky tak, aby nebyly součástí převáděného závodu, pokud zároveň zbytek závodu bude stále tvořit organizovaný životaschopný celek. Ohledně dluhů náležejících k závodu bude platit, že kupující přebírá pouze ty, o nichž věděl nebo musel vědět. Neudělal-li věřitel prodávajícího souhlas s převzetím dluhu kupujícím, ručí prodávající po prodeji závodu věřiteli za splnění dluhu, který přešel společně se závodem na kupujícího. Nabytí pohledávek kupujícím se jinak řídí ustanoveními o postoupení pohledávek.

Zájezd / smlouva o zájezdu. Dosud v občanském zákoníku nazývána jako cestovní smlouva, což není přesné. Předmětem je zájezd jako soubor služeb cestovního ruchu.

Smlouva o dílo. Právní úprava NOZ vychází z dosavadní úpravy v obchodním zákoníku. Koncepce splnění smlouvy je založena na tom, že dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno. Dílo je přitom dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému (dohodnutému) účelu. Pokud dílo při předání neodpovídá smlouvě, má vady. Pokud se zjistí vady před předáním, tak má objednatel právo dílo nepřevzít a trvat na řádném plnění. Pokud vadné dílo převezme, má práva z odpovědnosti za vady. Specifická úprava platí pro stavební práce a zhotovení stavby.

Smlouva o péči o zdraví. NOZ upravuje obecný základ pro zdravotní služby, které upravuje zvláštní zákon č. č. 372/2011 Sb. Jedním z druhů zdravotních služeb je zdravotní péče. Dále sem ovšem spadají také služby masérů, léčitelů apod., na jejichž služby se bude právě vztahovat typ smlouvy o péči o zdraví.

Bankovní smlouvy. Nově se redukuje počet smluvních typů pouze na smlouvu o účtu, která bude upravena v NOZ. Podle přechodných ustanovení se na poměry ze smlouvy o účtu uzavřené do účinnosti NOZ uplatní nová právní úprava (jde o výjimku z jinak obecného pravidla, že smlouvy se řídí právem, podle kterého byly uzavřeny, přičemž tato výjimka platí např. také pro nájem nemovitostí).

Obchodní korporace a nová právní úprava

Obecné otázky:

Změny v odpovědnosti členů statutárních orgánů. Nově bude odpovědnost postavena na souběžném uplatnění principu péče řádného hospodáře doplněného o princip tzv. pravidla podnikatelského úsudku (business judgment rule). NOZ nově stanoví povinnost pro každého člena voleného orgánu vykonávat funkci s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Pokud přijme někdo funkci, na kterou nestačí, potom již tento samotný fakt znamená nedbalé jednání. Nicméně pokud člen orgánu bude postupovat loajálně vůči společnosti a na podkladě dostupných pečlivě zvážených informací zvolí určitý postup, který se posléze ukáže jako nesprávný podnikatelský úsudek, tak nebude odpovídat za případné negativní následky obchodního vedení společnosti.

Nadále zůstává ručení členů statutárních orgánů vůči věřiteli společnosti, pokud takový člen statutárního orgánu způsobil společnosti škodu porušením povinnosti při výkonu funkce a pokud se věřitel nemůže domoci nároků na společnost.

Zpřísnění nastává nově v případě insolvence. Pokud soud rozhodne o úpadku společnosti, může na návrh insolvenčního správce nebo věřitele rozhodnout, že člen statutárního orgánu ručí věřitelům za splnění povinností za podmínky, že věděl nebo musel vědět o hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné pro jeho odvrácení.

Možnost soudu vyloučit člena orgánu z funkcí v jakékoliv obchodní korporaci. Zavádí se možnost soudu, aby vyloučil toho, kdo porušuje své povinnosti nebo přivedl obchodní korporaci do úpadku, z výkonu funkcí člena orgánů jakékoliv korporace. Cílem je více motivovat členy orgánů k řádnému výkonu funkce pod sankcí ztráty možnosti takto působit v budoucnu (ztráty obživy u profesionálních manažerů).

Souběh výkonu funkce člena statutárního orgánu a pracovního poměru. Na rozdíl od současné situace nová právní úprava neobsahuje výslovné ustanovení o možném souběhu funkce člena statutárního orgánu obchodní korporace a pracovního poměru, kdy součástí pracovních povinností dané osoby jako zaměstnance mají být rovněž otázky obchodního vedení společnosti (tedy jde např. o pracovní pozici typu country manažera nebo generálního ředitele apod.; problém nenastává tehdy, pokud pracovní smlouva směřuje ke zcela jiným povinnostem, tedy např. pokud jednatel je zároveň zaměstnancem na pozici grafika, správce IT, programátora apod.). Nejprve se názory odborníků klonily k tomu, že i nová právní úprava souběh umožní, ovšem po delších konzultacích je současný výklad takový, že souběh není možný, respektive že Nejvyšší soud bude pokračovat v judikatuře před rokem 2012, než novela zákona výslovně souběh umožnila. Zde tedy platí doporučení, že člen statutárního

orgánu musí být odměňován za výkon činností náležejících do obchodního vedení společnosti vždy a pouze jako člen statutárního orgánu na základě smlouvy o výkonu funkce, nikoliv jako zaměstnanec. Pracovní poměr člena statutárního orgánu zahrnující rovněž pracovní úkoly v rámci obchodního vedení se od 1.1.2014 bude pozastavovat (nebude možné ho považovat za účinný a aplikovatelný) a tedy nebude možné ani poskytovat žádné platby z titulu pracovní smlouvy a nebude možné ani srážet a odvádět odvody sociálního a zdravotního pojištění v režimu pracovního poměru (jak výše uvedeno, toto se nevztahuje na situace, kdy pracovní povinnosti z pracovní smlouvy nesměřují k obchodnímu vedení).

Pokud tedy je některý člen statutárního orgánu v současné době odměňován jako zaměstnanec na základě pracovní smlouvy obsahující povinnosti směřující k obchodnímu vedení společnosti (např. bere mzdu jako generální ředitel nebo country manažer), tak potom je nezbytně nutné takový pracovní poměr ukončit a nově sjednat s takovým členem statutárního orgánu smlouvu o výkonu funkce, případně dosud uzavřenou bezplatnou smlouvu o výkonu funkce změnit dodatkem na smlouvu úplatnou a nově vyplácet odměnu a jiné náhrady pouze v režimu smlouvy o výkonu funkce.

Smlouva o výkonu funkce. Nová právní úprava věnuje právní úpravě této smlouvy podstatně více prostoru, přičemž smlouva se uplatní pro členy jakéhokoliv orgánu obchodní korporace (statutární orgán, dozorčí rada, správní rada, předseda družstva apod.). Pokud není smlouva uzavřena, řídí se poměr mezi členem orgánu a korporací ustanoveními NOZ vztahujícími se na příkaz (příkazní smlouvou – upravuje zařizování určitých záležitostí za jinou osobu). Podstatná změna spočívá v tom, že se zcela otáčí princip odměny tak, že pokud smlouva o výkonu funkce nestanoví něco jiného, tak je výkon funkce vždy bezúplatný.

Zákon dále u všech obchodních korporací stanoví jako podmínku účinnosti smlouvy souhlas nejvyššího orgánu (u kapitálových společností valná hromada, jinak společníci v.o.s. a k.s., členská schůze družstva).

Jak je uvedeno výše, nebude možné odměňovat členy orgánů za řízení společnosti formou mzdy na základě pracovní smlouvy, tedy pokud má být od 1.1.2014 zajištěno odměňování členů statutárních orgánů v souladu se zákonem, tak je nezbytné přistoupit k ukončení pracovní smlouvy a uzavření smlouvy o výkonu funkce nebo k uzavření dodatku k již existující smlouvě tak, aby odměňování a poskytování veškerých náhrad a jiných požitků probíhalo v režimu smlouvy o výkonu funkce.

Jakékoliv platby ve prospěch členů orgánů za výkon činností náležejících do obchodního vedení na základě pracovní smlouvy budou patrně poskytnuty bez právního důvodu, tedy dotyčný člen orgánu bude povinen je vydat zpět společnosti a související odvody na sociální a zdravotní pojištění zřejmě nebudou považovány za odpovídající zákonu, tedy hrozí, že za příslušnou dobu nesprávně placených odvodů nebude dotyčná osoba řádně pojištěna. Navíc může být problém s daňovou uznatelností takto vyplacených částek. Tyto okolnosti nejsou dosud zcela jasné, nicméně riziko je natolik vysoké, že lze důrazně doporučit přizpůsobení odměňování členů orgánů obchodních korporací nové legislativě.

Povinnost informovat o střetu zájmu. Zavádí se povinnost člena orgánu informovat o každém střetu zájmu, který by se mezi ním a obchodní korporací mohl objevit.

Členství v orgánech korporací. Nově může být členem orgánu obchodní korporace i právnická osoba, kterou v takovém případě zastupuje zvolený zástupce.

Uvolnění transakcí mezi společnostmi a spřízněnými osobami. Dochází k výraznému změkčení dosavadního ustanovení § 196a obchodního zákoníku, když nově se posudek ohledně hodnoty majetku a schválení valnou hromadou bude vyžadovat pouze v těch případech, kdy společnost nabývá majetek za úplatu převyšující 10 % svého upsaného základního kapitálu od zakladatele či společníka, nikoliv jako dříve od rozsáhlého výčtu spřízněných osob, a to navíc výlučně pouze v prvních dvou letech existence společnosti. Neuplatní se tedy žádné omezení v opačném směru toku majetku, kdy společnost uvedeným osobám převádí majetek. Navíc postačí, pokud posudek vypracuje kterýkoliv znalec zapsaný v seznamu znalců, aniž by musel být jmenován soudem. Sankcí za porušení tohoto pravidla nebude absolutní neplatnost smlouvy, jako dosud, ale pouze fikce, že členové statutárního

orgánu, kteří pro nabytí majetku v rozporu s daným ustanovením ZOK hlasovali, nejednali s péčí řádného hospodáře, a zakladatel nebo společník bude povinen vrátit společnosti částku převyšující cenu stanovenou posudkem znalce.

Na tomto místě rovněž upozorňujeme, že na rozdíl od současné úpravy ZOK výslovně uvádí výše zmíněné omezení nabytí majetku jen v rámci úpravy akciové společnosti a tedy nepřebírá totožné omezení pro společnost s ručením omezeným.

Akciové společnosti:

Akcie na majitele (doručitele). Nová právní úprava zakazuje tuto formu akcií s tím, že dosavadní akcie v této formě je nutné nejpozději do 1.7.2014 imobilizovat nebo zaknihovat. Tím se sleduje zamezení nekontrolovaného oběhu akcií a anonymity vlastníků akcií. Sankcí za nesplnění požadavku imobilizace nebo zaknihování bude pozastavení možnosti výkonu akcionářských práv (nebude možné hlasovat na valné hromadě ani nárokovat dividendy apod.).

Změna systému řízení. V současné době musí mít představenstvo minimálně tři členy, přičemž ponechání nižšího počtu je dlouhodobě nelegální. Kromě představenstva potom musí mít a.s. dále povinně dozorčí radu s minimálním počtem tří členů. Nově bude možné tento dualistický model řízení nahradit monistickým, kdy bude zřízena pouze jedna správní rada plnící funkce řídicí i kontrolní a předseda správní rady bude moci být zároveň statutárním ředitelem a.s. Výslovně se potom připouští, aby orgány byly jednočlenné, tedy správní rada může mít jen jednoho člena, který bude zároveň statutárním ředitelem a.s., což v konečném důsledku umožní, aby a.s. řídila pouze jedna osoba.

Různé druhy akcií. Nová právní úprava umožňuje vydání více druhů akcií, se kterými budou spojena různá práva, což povede k větší flexibilitě. Druhy akcií potom musí upravit stanovy a.s. Podobnou možnost nabízí nově i úprava podílů v s.r.o. (viz dále).

Kusové akcie. Jde o novinku, kdy akcie nemají jmenovitou hodnotu, ale ta se odvíjí od toho, kolik jich bylo reálně vydaných (tedy pokud bylo vydáno 10 kusových akcií, tak každá představuje 10% podíl, pokud jich bude dále vydáno dalších 10, tak každá akcie bude představovat 5% podíl atd.). To rozšiřuje možnosti investic a také se redukuje formality spojené se změnami základního kapitálu, které se promítají do nominální hodnoty akcií (např. při zvyšování kapitálu z vlastních zdrojů), neboť v případě kusových akcií není nutné realizovat nákladné vyznačování nové jmenovité hodnoty na stávající akcie.

Společnosti s ručením omezeným:

Podstatně se mění právní úprava, která se snaží o maximální variabilitu právní formy s.r.o. a zjednodušení formalit při zahájení podnikání.

Konec povinného minimálního základního kapitálu 200.000 Kč. Jednou z nejvýraznějších změn je upuštění od minimální výše základního kapitálu 200.000 Kč. Důvodem je skutečnost, že základní kapitál stejně v dnešním pojetí nevyovídá nic o dobrém jménu ani solventnosti společnosti (již neplatí zásada pravdivosti hodnoty kapitálu). Nově se stanoví symbolický minimální vklad společníka do s.r.o. ve výši 1 Kč, tedy minimální základní kapitál jednočlenného s.r.o. bude 1 Kč, u dvojčlenného s.r.o. to potom bude 2 Kč apod. Běžně šířené informace v médiích, že se ruší minimální základní kapitál, je tedy nepravdivá, pouze se snižuje minimální výše na souhrn vkladů, když minimální vklad každého společníka je 1 Kč.

Možnost vlastnit více podílů. Dosavadní konstrukce jediného podílu se opouští a připouští se, aby zakladatelské dokumenty umožnily vlastnit více podílů. Pokud si v takovém případě tedy např. společník s 30% podílem koupí další podíl ve výši 10 %, tak nemusí dojít ke spojení a oba podíly mohou existovat samostatně, a to i když budou stejného druhu (viz níže). Později bude možné nakládat s oběma podíly nezávisle na sobě. Výhodou je omezení formalit spojených s dělením a srůstáním podílů jednoho společníka.

Variabilita podílů. Výrazně se rozšiřuje variabilita podílů (nově se hovoří pouze o podílu na místo obchodního podílu), tedy kromě základních podílů mohou být dále stanoveny různé druhy podílů s různými právy, přičemž zákon v tomto směru nestanoví žádné omezení. Zpravidla je možné očekávat, že budou stanoveny např. podíly s prioritním právem na zvýšení kapitálu, na výplatu dividendy, podíly bez hlasovacích práv pouze s právem na dividendu, podíly volně převoditelné a neprevoditelné, podíly s právem veta pro určité typy rozhodnutí valné hromady apod. Jeden společník bude moci případně dle potřeby vlastnit více druhů podílů s různými právy nebo bude vlastnit pouze jeden z více druhů podílů. Takto se významně rozšíří možnosti různé formy spolupráce a obchodního partnerství, když např. bez ohledu na základní podíly společníků může určitý obchodní partner v rámci určitého obchodního záměru dostat volně převoditelný podíl bez hlasovacích práv pouze s právem veta pro určité typy rozhodnutí valné hromady a s právem na konkrétně stanovený podíl na zisku.

Podíl jako cenný papír. Nově se zavádí možnost vtělit podíl do tzv. kmenového listu, což je druh listinného cenného papíru. Podíl se v takovém případě bude převádět rubropisem a předáním. Kmenový list bude moci být vydán jen pro podíly, jejichž převoditelnost není omezena nebo podmíněna, a to pro všechny podíly jednoho společníka dohromady, nebo pro každý podíl zvlášť. Tímto se tedy možnosti s.r.o. nově přibližují akciové společnosti a vzniká tak jakási „malá akciová společnost“, tedy typ společnosti, která není náročná na kapitál ani na formality a náklady při založení, ale umožňuje dosáhnout volného oběhu podílů ve formě cenných papírů.

Stanovení přesného počtu jednatelů. Dosud praxe měla tendenci ponechat text zakladatelských dokumentů variabilní, pokud jde o počet jednatelů, a to z důvodu, aby nebylo nutné měnit zakladatelské dokumenty v případě, že se změní záměr ohledně počtu jednatelů. Zároveň se však v právní teorii zdůrazňovalo, že takový postup není správný, neboť přesný počet jednatelů má vliv na určení většiny nutné pro rozhodnutí v rámci obchodního vedení společnosti a tím i pro odpovědnost jednatelů. Nově tedy ZOK stanoví, že povinně musí být konkrétní počet jednatelů uveden v zakladatelských dokumentech.

Nové náležitosti zakladatelských dokumentů. S ohledem na výše uvedené změny musí být nově součástí zakladatelských dokumentů tyto informace: údaj o druhu podílů a označení podílů, stanovení počtu jednatelů a uvedení osoby znalce v případě nepeněžitěho vkladu společníka. Naopak některé jiné informace se neuvádějí, jako např. správce vkladu před založením společnosti apod.

Změna principu souhlasu s převodem podílu. Dosud je dle zákona možné převést podíl na jiného společníka se souhlasem valné hromady a zakladatelské dokumenty mohou souhlas valné hromady vyloučit. Nově bude platit opačný princip, že každý společník může volně převést podíl na jiného společníka, pokud zakladatelské dokumenty nepodmíní takový převod souhlasem některého orgánu společnosti (zpravidla valné hromady, ale bude možný např. jen souhlas dozorčí rady apod.).

V případě převodu podílu na třetí osobu (která není společníkem společnosti) je dosud nutné, aby to jednak výslovně připouštěly zakladatelské dokumenty a navíc se vyžaduje vždy souhlas valné hromady. Nově nebude nutné, aby zakladatelské dokumenty výslovně připouštěly takový převod, nicméně bude nadále vyžadován souhlas valné hromady, pokud nestanoví zakladatelské dokumenty jinak.

Příplatková povinnost. Mění se rovněž příplatky mimo základní kapitál společnosti, když nově ZOK nestanoví žádnou maximální výši a nechává veškeré otázky týkající se nedobrovolné příplatkové povinnosti na společenské smlouvě (dosud mohla valná hromada uložit příplatkovou povinnost společníkům maximálně do jedné poloviny základního kapitálu). Nedobrovolné příplatky mohou být spojeny také jen s určitým druhem podílu. V případě nabývání podílu od společníka s.r.o. bude tedy třeba velmi pečlivě zkoumat povahu předmětného druhu podílu.

Jinak stále bude platit, že dobrovolný příplatek může společník poskytnout kdykoliv a bez jakýchkoliv omezení. Jediným požadavkem bude souhlas jednatele (dosud se vyžadoval souhlas valné hromady).

Podíl na zisku. Zásadní změnou je, že ZOK umožňuje, aby byl podíl na zisku vyplácen i bez rozhodnutí valné hromady, pokud společníci zřídí v zakladatelských dokumentech druh podílů s pevně stanovenou výší podílu na zisku. Další podmínkou je, že výsledky hospodaření společnosti musí vždy rozdělení zisku

umožňovat, tedy ujednáním v zakladatelských dokumentech je možné překonat pouze formální rozhodnutí o rozdělení zisku, nikoliv nepříznivou ekonomickou situaci společnosti.

Rezervní fond. Zákon již nevyžaduje povinné vytváření rezervního fondu. Dosud vytvořené rezervní fondy tedy bude možné za stanovených podmínek rozpustit.

Rozšíření případů vystoupení ze společnosti. S celkovým uvolněním poměrů s.r.o. souvisí i rozšíření případů, kdy může společník ze společnosti jednostranně vystoupit (např. v případě nesouhlasu společníka s některým ze stanovených rozhodnutí valné hromady nebo pokud mu byl bezdůvodně odepřen souhlas s převodem podílu).

Přechodná ustanovení týkající se obchodních korporací

NOZ a ZOK stanoví složitá pravidla pro střet starého a nového práva takto:

- **Ustanovení zakladatelských dokumentů v rozporu s donucujícími ustanoveními NOZ a ZOK se zruší dnem účinnosti NOZ a ZOK (očekává se 1.1.2014).** S ohledem na výše uvedené je potom zřejmé, že se to týká prakticky veškerých existujících akciových společností a společností s ručením omezeným, neboť minimálně je třeba v souladu s novou právní úpravou upravit druhy existujících podílů / akcií a v některých případech rovněž přesný počet jednatelů s.r.o.
- **Obchodní korporace jsou povinny přizpůsobit zakladatelské dokumenty novému právu nejpozději do 1.7.2014.**
- Ujednání smluv o výkonu funkce je třeba upravit novému právu nejpozději do 1.7.2014, jinak se má za to, že výkon funkce je bezplatný.
- Paralelně s novým právem se budou na existující korporace aplikovat rovněž ustanovení stávajícího obchodního zákoníku upravující práva a povinnosti společníků, pokud nejsou v rozporu s donucujícími ustanoveními NOZ a ZOK (zákon přímo říká, že taková ustanovení jsou součástí zakladatelských dokumentů, i když tomu tak ve skutečnosti není). Je ovšem mezi odborníky sporné, jak široce je třeba chápat pojem práva a povinnosti společníků.

Tato pravidla potom na základě právních analýz v praxi znamenají, že např. na neurčitou kategorii práv a povinností společníků obchodních korporací se uplatní právní normy v tomto pořadí:

1. Kogentní ustanovení ZOK
2. Ujednání v zakladatelském dokumentu, pokud nejsou v rozporu s ad 1.
3. Ustanovení stávajícího obchodního zákoníku, pokud nejsou v rozporu s ad 1.
4. Dispozitivní ustanovení ZOK, nejsou-li v rozporu s ad 3.

To platí přitom i za situace, že znění zakladatelských dokumentů bude včas přizpůsobeno novému právu. Zjistit potom skutečný obsah práv a povinností společníků může být velmi časově a finančně náročné, ne-li přímo nemožné, pokud vůbec bude shoda na tom, co vše se právy a povinnostmi společníků míní a zda se bude stejný režim uplatňovat na společníky, kteří nabyli podíly před 1.1.2014 nebo i na ty, kteří nabyli podíly až po 1.1.2014.

Právní doporučení týkající se obchodních korporací

Volba nového práva a přizpůsobení zakladatelských dokumentů novému právu:

S ohledem na výše uvedené výkladové potíže prakticky všichni odborníci v dané oblasti doporučují, pokud to nevyklučuje nějaká specifická situace ve společnosti, aby **obchodní korporace využily možnosti zvolit si dobrovolně ucelený režim nového práva (NOZ a ZOK) pro veškeré otázky**. Tím by došlo k odstranění paralelní aplikace starého obchodního zákoníku a nového práva (NOZ a ZOK).

Takové rozhodnutí se realizuje změnou zakladatelského dokumentu formou notářského zápisu, tedy je výhodné toto spojit právě s přizpůsobením zakladatelských dokumentů novému právu, což tak jako tak zákon požaduje nejpozději do 1.7.2014. Pro realizaci volby nového práva je potom konkrétně nutné:

1. uskutečnit změnu zakladatelského dokumentu
2. realizovat změnu zápisu v obchodním rejstříku
3. publikovat příslušný zápis v obchodním věstníku

Je přitom třeba zdůraznit, že zákon sice stanoví lhůtu 6 měsíců pro přizpůsobení znění zakladatelských dokumentů novému právu, ovšem tak jako tak dochází automaticky s účinností k 1.1.2014 ke zrušení těchto ustanovení zakladatelských dokumentů, která jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními NOZ a ZOK. Pokud tedy chce obchodní korporace zabránit vzniku právní nejistoty v době od 1.1.2014 do případné pozdější změny zakladatelských dokumentů, tak je žádoucí, aby změna zakladatelských dokumentů proběhla ještě v roce 2013 tak, aby nové znění platilo již od 1.1.2014 a bylo zcela zřejmé, v jaké podobě zakladatelské dokumenty od 1.1.2014 navazují na stávající znění.

To samé potom platí také pro volbu režimu nového práva na veškeré otázky obchodní korporace, kdy je možné tuto volbu realizovat již v roce 2013, přičemž v takovém případě se potom neprodleně od 1.1.2014 začne na danou obchodní korporaci aplikovat režim NOZ a ZOK v celém rozsahu, čímž se zamezí paralelní částečné aplikaci stávajícího obchodního zákoníku a NOZ a ZOK, a tím i výkladovým nesnázím.

Odměňování členů statutárních orgánů:

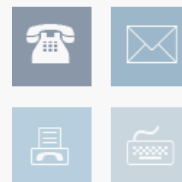
Dále je potom třeba urgentně řešit situaci členů statutárních orgánů korporací, kteří jsou za plnění povinností v souvislosti s obchodním vedením odměňováni jako zaměstnanci na základě pracovní smlouvy. Zákon sice stanoví lhůtu pro přizpůsobení znění smlouvy o výkonu funkce novému právu nejpozději do 1.7.2014, ovšem ani v tomto případě není možné spoléhat se na nejasná přechodná ustanovení a lze doporučit urychlené řešení tak, aby již od 1.1.2014 mohli být členové statutárních orgánů odměňováni pouze a výhradně na základě platné a účinné smlouvy o výkonu funkce.

To potom obnáší:

1. uzavřít smlouvu o výkonu funkce nebo dodatek k takové smlouvě vyhovující novému právu
2. nechat takovou smlouvu schválit valnou hromadou nebo jediným společníkem
3. provést změnu registrace u České správy sociálního zabezpečení a u zdravotní pojišťovny

(článek je dostupný rovněž na www.vozab.com/publications)

**Odborné věci
je třeba svěřit těm,
kteří jim skutečně rozumí**

Vozáb & Co. Law Offices s.r.o. advokátní kancelář

Pod vilami 747/10, 140 00 Praha 4, Česká republika/Czech Republic | IČO/ID No.: 01921789 | DIČ/VAT No.: CZ01921789

T: (00420) 241 416 220 | F: (00420) 241 405 321 | E: office@vozab.com | W: www.vozab.com

Zápis v OR u Městského soudu v Praze, C 213114 / Recorded in the Commercial Registry at the Municipal Court in Prague, C 213114